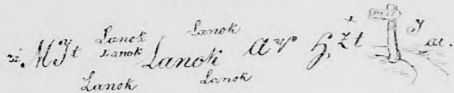

4. I. IV. I. Sivatagi állat.
1-9. Egy regénynek a címe.
1-VI. Ez pedig a szerzője.

Földrajzi kérdés:

Mi a neve annak a néger államnak Felső-Guineában a melyen hatalmas puszták húzódnak át, csak nyugaton terjeszkedik fensik? Lakói világosbőrűek. Mi a fővárosa?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. január 13.

A 13. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:
Történelmi kérdés: Jakub khán. Természettudományi kérdés: Paka (Coelogenys paca). Képrejtvény: Káran okúl a magyar.

Helyesen fejtették meg: Neoschil Antal és Sándor, Fursatz Lipót, Molnár Aladár, Géczy Géza, Przybilla Jenő, Szauer József, Ilovszky Sándor, Putnoky Imre, Wundszám Sándor, Emmerling László, Laufer István, ifj. Egyed István, Inzelt Lajos, Kutlik Félix, Rubner György, Frank Vilmos, Jánbor Zoltán és László, Vértes Gusztáv, Posch Károly, Borosnyay Oszkár, Balás Imre, Iustig Henrik, Simonyi Kálmán.

A 12. szám rejtélyeit utólag fejtették meg: Cseke Vince, Székely Gábor, Vadass Zoltán, Vadas Gyula, Tölg Vilmos, Barok Imre.

A kitűzött könyvjutalmat (Church Alfréd «Elbeszélések a görög tragikus költőkből») Putnoky Imre előfizetők nyerték meg Érsekújvárott.

A Vörösmarty-szobor javára «Vörösmarty-szám»-unk fejében folytatlagosan a következő tanintézetektől kaptunk adományokat:

Múlt heti kimutatásunk	538	kor. 74	fill.
Budapesti VIII. ker. állami főgimn.	24	» 70	»
Nyitrai kir. kath. főgimnázium	15	» —	»
Kézdivásárhelyi minorita r. főgimn.	12	» —	»
Soproni kath. főgimnázium	10	» —	»
Hajdunánási ev. ref. gimnázium	5	» —	»
Köszegi benézés gimnázium	5	» —	»
Czeplédi állami főgimnázium	4	» 30	»
Kecskeméti állami főgimnázium	4	» 30	»
	619	kor. 04	fill.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Önképzőköri tudósítónak a következő ajánlkózót fogadtuk el: Mandula Jenő, késmárki felső kereskedelmi iskola.

Előfizetők a mai számhoz mellékelve egy-egy gyűjtővet kapnak. Kérjük pedig azzal a kéressel, hogy igyekezzenek olvasóink táborát gyarapítani. A ki legelőbb három előfizetést gyűjt, szép könyvet kap bűzóságának jutalmául; a ki tíz egész évi előfizetést gyűjt, az a «Tanulók Lapja»-t egy évig ingyen kapja.

H. S. A vers, melylyel beköszöntött, egyelőre gyöngye kis szerzemény. Sem tehetségét ebből megítélni, sem önt a próbálgatástól elriasztani ennek az alapján nem lehet. Később fog csak megválni, hogy rátermett-e a költséget művelésére vagy nem. — H. J. Tudósításait szívesen veszszük. A diákszólásokat alkalomadtán sorra kerítjük. — Langer Rezső. A «Különös végrendelet» előbbi folytatásait már külön nem lehet megkapni, mert a példányokat már részint bekötötték, részint mutatvány-számokul elkérték. A regény különben könyv alakjában is meg fog jelenni. — Horvát Andor. Az a két szám

már régen elfogyott, így sajnálattal tudatjuk, hogy nem küldhetjük el. — N. B. A kísérlet valóban gyöngye még, no de talán később. — Discipulus. Kívánsága már eddig is beteljesedett; annak a másik lapnak csak hírét hallottuk. — Simonyi Kálmán. (Érsekújvár.) Tompa Mihály összes költeményei kaphatók lapunk kiadóhivatalában. Ára kötve 4 kor. — H. A. Magyar fordításban még nem jelent meg. — Cs. K. Irodalmi becése nincsen, inkább kuriózum. — 1884. sz. előfizető. Dalocskán meglátszik, hogy Petőfit olvasgatja, de a mi mértékünket még nem ütök meg. A csinált vagy elképzelt érzelmek soha sem hatnak közvetlenül. — 2829. sz. előfizető. Sem a vers, sem az illusztráció nem vált be. Egyébként «éjelen» két j-vel irandó. — Ludovicus. 1. Van már. 2. Érettségit kell tenni, aztán az egyetem a bölcseletet hallgatni. Az a társaság lapot is ad ki. 3. Eredetileg angol nyelven íródott. Van teljes fordítása is, de az még nem önnök való, majd később.

OLVASÓINKNAK.

A nyolcadik évfolyam első negyedének végére jutottunk. Mindenekelőtt jól eső örömmel kell bevallanunk, hogy a «Tanulók Lapja» ez idő alatt tetemesen fejlődött. Olvasóink száma gyarapodott, a viszony a lap szerkesztője és olvasói között még szorosabbá vált.

Ez a siker még inkább fog minket buzdítani arra, hogy, ha lehet, még nagyobb szeretettel és gondval válogassuk meg közleményeinket.

Azt akarjuk, hogy a lap maga tegye kívánatosá magát. Minél nagyobb lesz a diáksereg, mely körénk sereglik, annál szebb és értékesebb lesz a «Tanulók Lapja».

Uj előfizetőinket ez alkalommal is figyelmeztetjük arra, hogy a már megjelent regényfolytatásokat a januártól előfizetőnek is megküldjük 60 fillérért, melyet az előfizetési díjhoz kell csatolni, s azzal együtt beküldeni.

A «Tanulók Lapja»-nak előfizetési ára egész évre 9 korona 60 fillér, félévre 4 korona 80 fillér, negyedévre 2 korona 40 fillér.

Az előfizetés postautalványon történik a kiadóhivatal címére (Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-u. 4.) A szerkesztőség.

Egyetlen zenemű folyóirat a

«Zenélő Magyarország»

megjelenik minden hó 1- és 15-én, mindenkor 10-10 oldal zenetartalommal, magyar dal, műdal, opera, operette, tánc- és salonzene legkiválóbb ujdonságaival zongorára és hegedűre. Ára negyedévi 6 füzetre 3 korona. Ugyanott bárhol megjelent zenemű megrendelhető. 8933

A «Zenélő Magyarország» kiadóhivatala: Budapest, VI., Csengery-utca 62/a.

Mutatványszámot ingyen és bérmentve küldünk.

AJANDEKUL

kiválóan alkalmasak a

fotografáló készülékek,

Laterna magikák, Sciopticonok, mivel szórakoztató és tanulmányos időtöltést nyújtanak. B5 választékban kaphatók 8965

Veszprémi Samu utóda

PEJTSIK KÁROLY

fényképező-eszközök szaküzletében,

Budapest, IV., Károly-utca 1.

Január hó 1-től főüzlet, IV., Városház-utca 1. szám, Standard-palota, Kossuth Lajos-utca sarok.

Arjegyek kívánatra ingyen.

Kodakok albumok, kartonok.

Objektívek, kamrák.

Filmek, lemezek, vegyszerek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Mejelenik minden vasárnap.		

IMRE SÁNDOR.

(1820—1900.)

Ismét megfogytok az érdekes magyar tudósok száma egygyel. A kolozsvári tudományegyetemnek egykori oszlopa, a magyar irodalomtörténet és nyelvtudomány mélyreható elméjű kutatója és magyarázója: Imre Sándor meghalt.

A míg élt és működött, addig sem hajhászta a hirt és népszerűséget; nem élt a nyilvánosság piacán, nem váltotta fel tudása nagy kérését gyorsan kelendő aprópénzre. Haláláról sem vettek országszerte úgy tudomást, a mint megérdemelte volna.

Ámde az a tanárnemzedék, mely tőle tanulta a kolozsvári egyetemen a magyar irodalmat, az ő meleg fajszeretetének, művelt lelkének és jószágának közlebről érezhetette hatását: tanúságot tehet róla, hogy ki volt Imre Sándor.

IMRE SÁNDOR.

1820-ban született Biharmegyeének Hegyköz-Pályi nevű helységében. Előbb Nagyváradon, majd Debreczenben tanult. Itt volt osztálytársa Arany Jánosnak. Igen fiatalon kezdte meg theologiai és jogi tanulmányait, s az alig húsz

éves ifjú már végzett ember volt. Mint számos kortársa, ő sem elégedett meg a klasszikai nyelvek ismeretével, buzgón fogott a modern, vagyis nyugat-európai nyelvek tanulásához. Nyelvtudományának legfényesebb bizonyossága az, hogy tíz nyelven beszélt, s a nyelvtudomány iránt mindvégig megőrizte szeretetét.

Két pálya állt előtte nyitva: a papi és tanári. Ez utóbbival kezdte, nemsokára átlépett a másikra, s három évig Gyomán volt segédlelkész. A szép készütséggű fiatal papot nemsokára meghívták a hódmezővásárhelyi gimnáziumhoz igazgatónak, s így végképen búcsút vett a papi pályától. Ekkor kezdte meg nagyszabású nyelvtudományi munkásságát. E téren volt akkor a legtöbb tenni való, mert nem régen kezdődött hazánkban a magyar nyelven való tanítás. Ugyanis 1843-ig az

iskolákban latinul tanították az összes tárgyat, még a magyar nyelvtant is. A Magyar Tudományos Akadémiának az első évtizedekben főleg nyelvtudományi munkásságot kellett kifejtenie.

Imre Sándort tehát ott találjuk az úttörő munkások között. Való igaz, hogy rövid idő múlva az újabb meg újabb kutatások ez időszak nyelvészeti bűvárlatainak eredményét sok tekintetben meg

változtatták, ámde az úttörők munkásságát kieszényleni az utónemzedéknek oka nincsen.

Imre Sándor később a sárospataki, majd a debreczeni kollégiumba került tanárnak, s mindkét állásában fáradhatatlan tevékenységet fejtett ki. Ennek jutalmául választotta meg 1858-ban az Akadémia levelező tagjává, 1879-ben pedig rendes taggá lett.

Midőn 1872-ben a kolozsvári egyetemet szervezték, a magyar irodalom és nyelvészet rendes tanárává őt nevezte ki a király. S ettől az időtől 1886-ig a kolozsvári egyetem szorgalmas és buzgó tanára volt. Elérte azt, a mire, mint legnagyobb vágyára a tudományos munkásságot kifejtő tanár vágyódhatik. Írói munkásságának sem maradt el a jutalma, mert a Kisfaludy-Társaság is tagjai közé választotta.

Irodalomtörténeti előadásaira volt tanítványai büszkén és örömmel gondolnak vissza, őt pedig, a nyájas, jóakaró, szerető szívű tanárt és atyai barátot soha sem fogják elfeledni.

1886-ban nyugalomba vonult. Elhúzódott egy csendes helyre, s nem érezte a vágyat, hogy a nyilvánosság szereplői közé vegyüljön. Böles és okos ember volt, szemlélődött, s a hosszú, nagy munkásság után pihent. El is felejtették. A tudományos élet piacán új arcok, új törekvések nyomultak előtérbe, s a mint az rendesen történni szokott, a megváltozott idők és érdekek reá borították az érdemes agg tudósra a feledés leplét.

De ez az elfeledés őt nem bántotta.

A *néphumorról, a magyar népdalról, a középkori magyar irodalom stíljéről* írt munkái minden időben a legkiválóbbak fognak maradni.

Az ifjúság pedig, mely a múlt idők tevékeny és buzgó munkásairól hall, keresse mindig az érdeket. Ne induljon henye, elbizakodott és igazságtalan ítéletek után. Láss a Imre Sándorban az úttörő munkást, s beszélvén róla, beszélvén nyelvtudományi dolgairól — legyen igazságos; nyilatkozzék ez az igazság tiszteletben és szeretetben.

A munka gyönyörét, ha érezed:
Dolgoznod nem teher, de élvezet;
Czélod a munka lesz, s nem a siker
Az ily munkának sikerülni kell.

A kötelesség annak nyűg csupán.
Ki azt hiszi, hogy másnak dolgozik;
Másképp dolgozni lelkesen ki tud:
Annál a nyűg örömmé változik.

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 15

— Vajjon ez is csaló? . . . Ez az egyszerű ember is, a kinek hívságos földi vágyai nincsenek, álarozot visel, mint Arbaces? — tűnődék magában a szegény rajongó.

— Béke veled! — mondá Olinthus Apäcides mellé lépve.

— Béke! . . . — ismétlé Isis papja tompa, fájdalmas hangon.

Olinthus szánakozva nézett rá.

— Úgy van, béke veled; ebben a világ minden jókívánsága benne van. A béke a szívárvány, mely karjával átöleli a földet, s ez a béke-szívárvány az égből jön. Felhőkönny és napsugár a szülője; az örök Nap mosolya a szívárvány, hirdetője Isten végtelen irgalmasságának és jóságának. Béke veled, fiatal ember!

Apäcides észrevette, hogy többen bámulva nézik, hogy Isis papja és a názárenus Olinthus szóba állottak, halkán susogta:

— Menj a folyó partjára, ott várj reám. Beszélni akarok veled.

Olinthus bölintott. Vizsga szeméit körüljárta óvatosan a bámészködőkon és lépteit meggyorsítva a kijelölt hely felé vette útját. Midőn egy-egy hitfelével találkozott, ujjával titkon a keresztjelét csinálta. Csupa szegény emberek voltak a hívek. A kereszténység a szegény sorsúak között talált eleinte követőkre, csak azután nyilat meg a paloták ajtóit, hogy mindenüvé diadalmasan vonuljon be.

XVI.

A csolnakázók.

— Meséld el, Glaukus kéré Jone jegyesét, a mint a Sarnus folyón lefelé siklottak gondolájukban — meséld el, hogy miként jöttél Apäcides-szel a megmentésemre?

— Kérdezd Nydiától — viszonzá Glaukus s a vak leánykára mutatott, a ki ott kuporgott a csolnak másik végében és tűnődve babrált ujjával a lira húrjain. — Ő volt a te megmentőd. Előbb Apäcides tudatta Isis templomában, aztán az utcán véletlenül találkoztunk, megismerte a hangomat, hozzám jött — a többit tudod. Nydia volt a vezetőnk, a kert titkos ajtaját ismerte, azon át jutottunk be Arbaces házába.

— Jer ide, Nydiám — mondá meleg szeretettel Jone. — Mondtam, hogy légy testvérem, s te

több voltál eddig is: védelmezőm, életem megmentője.

— Szót sem érdemel, Jone, Glaukus szeret téged, s Glaukus az én életemet mentette meg.

Jone megölelte a vak leánykát és forró csókjaival borította el arcát.

— Mondd, lelkem, honnan ismered te Arbaces házát? — kérde Jone.

— Rabszolga voltam, s lirám hangját bérbeadta a volt gazdám az undok Arbacesnek . . . A rabszolgák sorsa szomorú, szép Jone.

— Szegény gyermek!

— Nekem is van valami kérdezni valóm tőled, Jone — szólalt meg Glaukus. Miért zárkóztál el napokig előlem?

— Ne is említsd! . . . Oly balgatag voltam, hogy hittem a rágalom szavának. Bocsáss meg, Glaukus!

— Az egyiptomi rágalmozott, úgy e?

Jone hallgatott.

— Hitványság volt tőle!

— Hagyjuk! . . . Úgygondolok reá, mint egy gonosz

álomra, melyből oly jó volt fölébredni.

— Talán eddig már a Styx partján bolyong árnyéka, . . . de nem, ha meghalt volna, hire támad bizonyára. Bátyádra is hatott bűbajos mesterkedésével, úgy vettem észre . . . Mióta együtt voltunk ama rettenetes órában, nem találkoztam vele. Fájna nekem, ha nem lennénk jó barátokká.

— Titkos bú férge rág a szíven . . . Ő bár kiragadhatnók őt sejtelmes világából. Kisértsük meg közös erővel.

— Én őt testvéremnek fogom tekinteni.

Nézd, Glaukus, milyen nyugodtan úsznak felettünk a felhők . . . Lehetséges-e, hogy tegnapelőtt megrendült a föld?

— Az volt, még pedig sokkal hevesebb, mint a tizenhat évvel előbbi. Nekem úgy rémlik, hogy ez a föld, melyen mi élünk, még sok borzalmasságot

rejt a méhében. Szólj, Nydia, te nem érezted a földrengést?

— Éreztem, hogy a föld lábaim alatt mint egy óriás kigyó tekerdőzött . . . Nyilván a bűbajos Arbaces csodahatalma idézte elő.

— Eh, ki hisz ma a bűbajosságban! — vágott közbe Glaukus — igaz, . . . igaz, te thesszáliai vagy . . . a thesszáliaiak pedig híresek arról, hogy babonásak, sőt a bűbajosság mesteriségéhez is értenek.

Hagyjuk ezt a dolgot, dalolj valamit Nydia.

A vak leány elővette liráját, s vékony, finom ujjával végigszaladt a húrokon, aztán az ő

szépen csengő hangján énekelt:

Szerette a rózsát a fény meg a szél,
A rózsza csak egynek adhatta szívét.
Zordon szavú az bár vágyva beszél,
S kinek szíve nem dobban fel ezért?

Ki sejtethi azt, szellő ha sóhajjt
Kiért eped az? . . . A vágy hová vonzza?
Ah senki se várja, ah senki se azt . . .
Bár lágy fuvalatja lebben az arcza.

OLINTHUS, A NÁZÁRÉNUS.

Te büszke sugár, mivel bizonyítod,
Hogy végtelen benned a szeretet?
Boldog a sorsod, nem kell bizonyítnod
A fényt, a mosolygót látni lehet.

De haj, ha a szél bűg keseregve
Megreszket a gyöngéd rózsalevél . . .
Némán oson hozzá a szellő remegve
S haló-sóhajában szerelme beszél.

— Vigabhat, Nydiám! — mondá Glaukus —
nagyon szomorú ez a dal. Nem illik ez a te fiatal-
ságodhoz.

— Csak azt dalolhatom, a mire tanítottak —
felelé szeliden a vak leány.

A gondola gyorsan siklott tova. Kértek a nyílt
tengerre. A mosolygó, ragyogó tengerre. Campa-
nia balzsamos levegője áradt szét, ez az édes,
napfényes levegő, a végtelen magasságban az
azurkék ég . . . Ó ez az érzés leírhatatlan . . .
Hogy elfelejt az ember mindent, de mindent a
mozgalmas, nyugtalan életből . . . Itt a béke
angyala terjeszti ki hófehér szárnyait. Azt sut-
togja a szellő: «hogy olyan szép, olyan édes az
élet!» Ezerhétszáz esztendő múlva jártam ott, s
nekem úgy tetszett, hogy Glaukusnak és Jonének
is ugyanazt a kibékítő nyugalmat kellett érezniök
másfélezer év előtt, mint nekem akkor. Olasz ég,
hol vetted a te bűbajos szépségedet? . . .

Glaukust a boldogság költővé avatta. Akaratlanul
vette kezébe Nydia liráját és énekelt lelke-
sedve, önfeledt hévvel, azt énekelte, a mit a szíve
érezett.

Jone gyönyörködve hallgatta Glaukus énekét, a
csolnak himbálózott a tenger tükrén, a szellő is
elült, a campaniai ég pedig lemosolygott rájuk.
Csak a Vezuv felett borongott sötétszürke felhő.

— Sajátságos — mondá Jone álmodozásából
felriadva — hogy a Vezuv ormát már napok óta
felhő takarja, mint valami fekete kárpit. Csaknem
mozdulatlan és változatlan . . . Hasonlít valami
óriáshoz, a ki a kezét a városra nyújtja ki. Te is
látod a hasonlóságot, vagy csak én képzelem?

(Folytatása következik.)

Az ifjúban a tüzet becsülni kell, ép úgy, mint
az aggastyánban a jeget. Kell, hogy az erélyes ember
szíve úgy legyen gyártva, mint a porcellán-edény,
cleinte kelletlenül nagyobb és öblösebb: a világ égető
kemencéjében mindketten kellőleg összezsugorod-
nak. *Jean Paul.*

Fiatalok vagyunk-e vagy öregek? nem éveink
száma határozza meg, hanem vágyunk. Ha vénebb
szeretnél lenni, még fiatal vagy; ha ifjabb, már öreg.
Greguss Ágost.

Magyar viselet a Hunyadiak korában.

Történelmünknek ez a kiemelkedő korszaka
nem szűkölködik az emlékekben, melyek a ma-
gyar nemzeti viselet folytatólagos fejlődésére vilá-
gosságot vetnek. Ámde ezek a kútforrások egy-
oldalúak és nem tüntetik föl a viseletmódnak azt
a sokféle változatosságát, mint az Anjou-kori
képes krónika, meg a székelyföldi falfestmények.
A legfontosabbak ezek közül Hunyady János
gyulafehérvári siremléke, mely a kormányzót
fejedelmi paláttal, dolmányban és kalppal
tünteti föl; fiának, Lászlónak, sarkofágja; az
1467-ben elhunyt Szentgyörgyi István grófnak
siremléke, továbbá Rozsnyai János nagyszabeni
oltárképének magyaros öltözetű alakjai. A vajda-
hunyadi falfestmények, meg a Corvinák képei már
kevésbé alkalmasak a nemzeti viselet alakulá-
sának magyarázására.

Mit mondanak ezek az emlékek? Azt, hogy a
XV. században a felöltőnek egy külön faja kelet-
kezett, a térdig érő, posztóból készült *mente*, mely-
nek nyaka le volt hajtva nagy kerek gallérral, ujjja
pedig hosszában vagy keresztben felhasítva s
prémmel szegélyezve. A *suba* viszont sarkig ért,
nehezebb volt a menténél, jobbára bőrből készült
és *schaube* néven divatos lett a németeknél is.
A kettőt, már névleg, gyakran összehavarták egy-
mással s ugyanazon öltönydarabot majd menté-
nek, majd subának hívták. Mátyás király arcz-
képeiből kitészik, hogy ő inkább szeretett bő ujjú
és bő szabású subát viselni. A *palástot* az egész
időszak alatt használták, fejedelmi személyeket
rendszerint palástosan ábrázolnak az egykorú
emlékek.

A mente, suba vagy palást alatt *dolmányt* hor-
dottak. A XV. század utolsó harmadából a dol-
mánynak egy eredeti példánya is fennmaradt. Ez
a rendkívüli becses emlék az Eszterházy hereze-
gek tulajdona és állítólag maga Mátyás király
viselte. Arany virágos vörös selyemből készült,
bő szabású, alja felé fokozatosan bővül, két szár-
nyát egymásra hajtva, az öv fölött kilencz sujtá-
sos gombbal foglalták össze, kivágása egyenes,
szűk ujjja végig fel van hasítva. Rövidebb az
Anjou-korban viselt dolmányoknál. Az Anjou-
korból ájtott e századba a felemás és csikos sző-
vetből készült *«metell suba»*, azonkívül divott az
a kivágott nyakú, bugygyos újjú, ezombig érő bő
felöltő, mely az olaszok *«tabarro»*-jának felelt
meg s őseink e néven *tabir-ruhának* hitták.

A *lábravaló* most is, miként az Anjouk korában,

AZ ÚJ HAZÁBAN.

15

Irtta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád.

— Még csak meg sem fordultak, hogy honnan
jött a lövés! . . . hanem, miután szonjukat el-
oltották, tovább siettek az erdőben, de ezúttal oly
gyorsan, hogy pár perc múlva végkép eltűntek a
sűrűségben. Ott álltam tehát, elkecserevedve a ku-
darezon, s aggódva, hogy hogyan találak haza.
A nap már leáldozóban volt, s mivel nem tudtam
tájékozódni, taláalomra megindultam nyugat felé.
Útközben szomorú gondolatok gyötörték. Magam
miatt nem igen aggódtam: élelmet szerez a pus-
kám, a fenevadakkal pedig szintén elbánhatok.
De az fájt, nagyon fájt, hogy Wolston úr és Ernő
talán kétségbeesetten keresnek és aggódnak
értem . . . Csak most láttam át, mily nagy köny-
nyelműséget követtem el, mikor megszöktem
tőlük! . . .

— E közben beesteledett; kiabálni kezdtem,
hogy hátha meghallják, löttem is néhányszor, de
eredménytelenül . . . Gondolkozva álltam meg, s
egyszerre csak halk zörejt hallottam jobbfelől . . .
Már kiáltani akartam, hogy itt vagyok, de hirte-
len eszembe ötlött, hogy Ernő és Wolston úr
nem jöhetnek erről az oldalról, s különben is
kiabáltak volna . . .

— Tehát csak valami fenevad lehet . . . vagy
kigyó . . . Nem volt rá időm, hogy megtöltsem a
puskám . . . Négy sötét alak ugrott ki a sűrű-
ből . . . nem majmok, a mint eleinte hittem: ha-
nem vademberek!

— Szörnyű kiabálással rohantak rám és le-
tepertek . . . az egyik elvette a puskaamat, a má-
sik a vadász-tarisznyámat, aztán összekötötték a
kezeimet, s közre fogva megindultak velem, de
hogy merre, mily irányban, azt nem tudtam . . .

— Egész éjjel mentünk, s e közben egyik
szörnyű gondolat a másikat kergette agyamban.
Nem magamért aggódtam, nem! hanem miatta-
tok, ha rajtatok ütnek ezek a vadak? . . . Ha a
Licorne nem jön meg idején, nem bírtok nekik
ellent állni! . . .

— Végre hajnal felé a tengerpartra értünk.
Egy magas szikla aljában volt a tábor: vagy
harminczan lehettek a fekete vadak, alighanem
halászkok, kiket a keleti szelek sodorhattak idáig;
félmeztelenek voltak valamennyien és pirógáik
ki voltak húzva a partra.

— Valamennyien felénk rohantak és szörnyű
kiváncsisággal vizsgáltak engem, mintha soha
sem láttak volna fehér embert, de nem bántot-
tak. Sőt adtak néhány félig sült halat is, a mit
mohón megettem, mert nagyon éhes voltam.
A puskaamat meg a tarisznyámat, a melynek úgy
látszott semmi hasznát sem tudták venni, oda-
dobták a szikla aljába, az én nagy örömömré . . .

— Most következik a megszabadulásom, a
mely igazán különösen történt. Este kilencz óra
tájban az erdő szélén nagy zürzavar támadt, a
mi csakhamar halálos rettegést keltett a vadembé-

szűk nadrágból vagy harisnyából állt. Hogy ga-
tyát is viseltek, azt bizonyítja a bécsi egyetem
magyar tanulóinak 1453-ból való anyakönyve,
melyben egy Szt. Lászlónak a kúnvaló birkó-
zását ábrázoló miniatúron a kún vitéz ezt a ruha-
darabot hordja. A *lábbeli* leginkább szár nélküli
kivágott és hegyes orrú bőrczipőből állt, melyet
sólyának is neveztek, a királyi vadászok fatalpú
papucsot huztak a lábukra, a puha bőrből készült
hosszúszárú *szekernye* a század közepe felé jött
használatba, míg a törökös, kemény bőrből való,
össze nem gyüremelő *csizma* a Jagellók idejében
terjedt el.

A *süvegvisélet* nagy változatosságot tüntet föl.
Az Anjou-korban is divatozó, eszébe alakú tetővel
ellátott karimás kerek magyar süveg mellett nagy-
ban hódított a hegyes tetejű és turbánnal körül-
csavart forma, de Mátyás alatt ezt török szokás-
nak tekintvén, elhagyták és hengeralakú, alacsony-
tetejű kalpagot tettek a fejre.

A süveg elejére vagy hátuljára darú-, vagy
struceztollat tűztek.

A korszak elején általánosan járta a szakál-
viselet és a kipödrött, nagy bajusz, mignem az
olasz földről átszivárgó renaissance meghonosí-
totta a borotválkozást; maga Mátyás király járt
elől jó példával, kit arczképei mindig szakáltala-
nul, bajusztalanul ábrázolnak. Hunyady János
még rövidre vágatta a haját, de Mátyás idejében
már hosszúra növelték, úgy, hogy hullámosan
leomolva, a vállat verdeste.

A XV. században a fényűzés hazaszerte lábra-
kapott. Eschenloer Péter, a pfalzi választónak
Mátyás és Beatrix menyegzőjére kiküldött követe
írja, hogy még a kocsisok is aranygombos bársony-
ruhában voltak és a háromezer lovagból álló kísé-
ret, mely Mátyással Beatrix elé ment, csakúgy
ragyogott az aranytól, ezüsttől, gyöngytől és
drágakövektől. A koronázás alkalmával Ujlaki Mik-
lós boszniai alkirály arany nyakláncza 16 márka
(körülbelül $\frac{1}{4}$ kilogramm) súlyú volt, rajta 300
gyémánt és egyéb drágakő, köztük egy ezer forintos
zafir. Az ékszerek különböző nemeiből szelvényben
elsterjedtek a kőszötyű és kötője, az *akaszáló*,
a nádfa, a *higy* vagy fülbevaló, aranykő, nyak-
láncz stb., ékkövekkel búsásan kirakva. Nagyban
keresték a becses prémekeket, vadbőröket, így a
főnt említett pfalzi követ írja, hogy a királyné
koronázása után való ebéden Mátyás nyusztpré-
mes sárga atlaszruhát, Beatrix pedig szintén
nyusztal diszített s arannyal átszőtt vörös ru-
hát viselt.

rekben . . . Egész elefánt-csorda — lehetett vagy harmincz darab! — tört ki az erdőből, a kis patak mentén, mely itt torkollott a tengerbe.

— A vadak halálra rémültek. Alighanem még soha se láttak elefántokat, s ezek a szörnyű állatok megriasztották őket, kivált mikor az orrmányukat fölirtva irtózatossan túlkölni kezdtek! . . . Mindenki futott, a merre látott: egy részük a sziklák közt keresett menedéket, más részük vízre toltta a pirógákat és beleugrált . . . én pedig fölkapván puskámat és tarisznyámat, neki rohantam az erdőnek, ahol legelőször is Fabbal találkoztam.

— Egész éjjel s másnap egész nap gyalogoltam: csak addig pihenve, míg löttem valami vadat, melyet félnyersen faltam föl, hogy ne vesztegessen az időt; s így huszonnégy óra múlva elérkeztem a Montrose-folyó jobbpartjára, nem messze a vizesétől. Most már legálább tudtam, hol vagyok! Újult erővel indultam útnak, egyenesen a Grünthal felé, a hova délután érkeztem; onnan a hegyszorosnak tartottam, s keresztül vergődve rajta, csaknem hazáig futottam!

Ez volt Jack kalandja; és most, hogy elmondta, valamennyien megdöbbenve hallgattak. Azon

tünődtek, hogy miféle törzsből valók lehetnek ezek a vademberek és honnan jönnek? . . . Most már tudták, hogy a szigeten vannak fehér emberek is: az a kérdés, mit fognak tenni? . . . megtámadják-e őket? . . . s ha igen: Felsenheim ellent tud-e állni támadásuknak? . . .

Ha a *Licorne* megérkezik, akkor nem lesz mit félniök a vademberektől . . . De megérkezik-e? . . . és idejében érzéke-e meg? . . .

Október 5-dike volt: tíz nap múlva tehát épen egy éve, hogy a *Licorne* itt járt; s miután egy évnél hosszabb ideig nem tarthatott az utazás

Angliába és vissza, minden nap várható volt, hogy a korvetta föltűnik a szemhatáron. Viszont a vademberek részéről sem fenyegetett közvetlen veszedelem; lehet, hogy az elefántoktól annyira megrémültek, hogy menten pirógáikra szálltak és visszahajóztak oda, a honnan jöttek. De ha nem is, féltükben az elefántoktól, bizonyára óvakodni fognak elkalandozni a szigeten.

Pár napi szorongás után tehát Felsenheimban ismét a régi, megszokott munkás élet folyt. Most

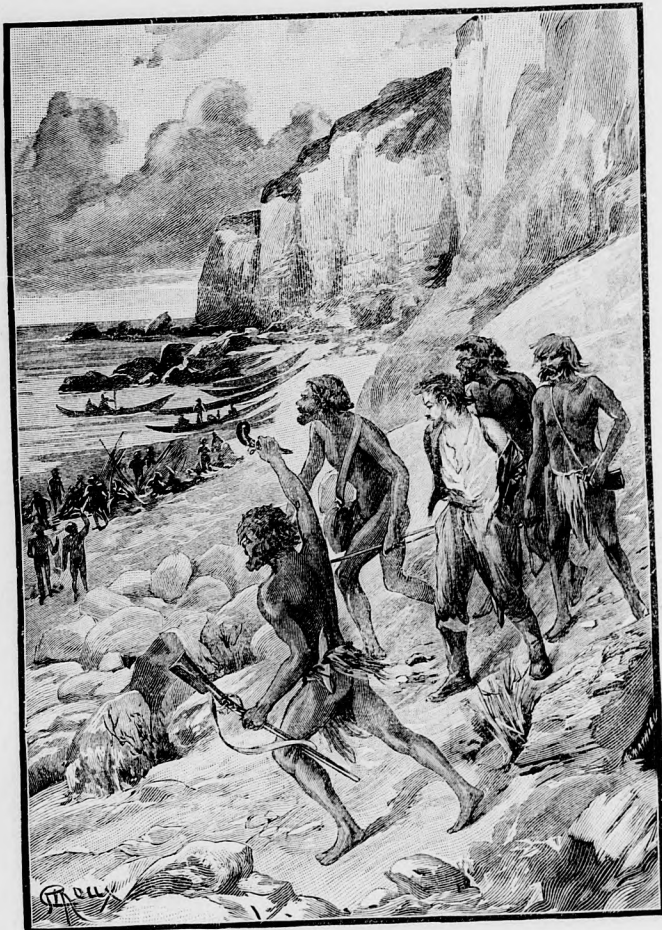
valamennyien a kápolnán dolgoztak, hogy készen legyen, mire a *Licorne* megérkezik. A négy falba, mely már fölért a barlang tetejéig, ablakokat vágtak, úgy hogy a kis épület egészen el volt szigetelve a barlangtól, melynek hátsó sziklafalához támaszkodott; a tetejét bambuszszal fődtek be, még pedig oly erősen, hogy semmiféle orkán le nem szakíthatta. Wolston úr ácsolta össze a szöszeket meg az oltárt, míg Zermattné és Wolstonné meg Anna a kis kápolna belsejét díszítették föl.

Így érkezett el október 15-dike: évfordulója a *Licorne* elutazásának, s egyúttal az a nap, a melyre a visszaérkezése is ki volt tűzve. De sem ezen, sem a következő napokon nem hallották a korvetta ágyúlövéseit. Jack 20-án fölnyergelte az onagrát, s fölnyargalt vele a Prospect-Hillre szétnézni a tengeren. De a tenger pusztá volt: egyetlen vitorla sem látszott rajta!

Most már az eddigi türelmetlenséget komoly aggodalom és nyugtalanság váltotta föl; s mikor október 27-dike is elmúlt, valamennyien szorongva gondoltak a jövőre.

— Ej, ej, — biztatta Zermatt úr az aggódókat — két heti, sőt egy hónapi késedelem sem jelent semmit . . .

— S különben is, — tette hozzá Wolston úr —

— VALAMENNYIEN FELÉNK ROHANTAK, . . .

ki tudja, elindulhatott-e a *Licorne* a kellő időben Angliából? . . .

Így aztán napról-napra szorgosan vizsgálták a tengert, még pedig nem csupán a Csalódás-fok felől, a honnan a szabadító, megváltó angol korvetta vártak, hanem a Keleti-fok felől is, a hol a vademberek tanyáztak, az Elefánt-öböl mellett, a hogy ezt a partot elnevezték Jack elbeszélése óta.

De a vademberek sem mozogtak; ha nem is hagyták meg el a szigetet, úgy látszott semmi kedvük sincs ott hagyni eddigi táborukat. S ha mégis mutatkoznának, a tenger felől intézett támadást könnyű lenne visszaverni a Czapa-szigeten és a Felsenheim magaslatán föllállított ágyúkkal . . . Ellenben ha a szárazföldről támadnának, a hegyszoros felől, akkor ugyancsak meggyölne velük a bajuk, s valószínűleg a Czapa-szigetre kellene menekülniök, a hol tarthatnák magukat addig, míg a korvetta megérkezik.

Elmúlt október, elmúlt november első hete is és a *Licorne* még mindig nem mutatkozott. November 7-dikén mindkét család fölment a Prospect-Hillre és szorongva leste a szemhatárt: nem lát-e rajta vitorlát? Sehol semmi! . . .

Némán, szorongva álltak ott valamennyien, lenyomva egy titkos sejtelemtől, melyben a félelem összevegyült a reménnyel.

XVII.

A szélesend. — Nyolcz napi bolyongás a tengeren. — Harry Gould kapitány és John Block kormányos-mester beszélgetése. — Föld! . . . Föld! . . .

Sötét, esillagtalán éjszaka volt. Alig lehetett megkülönböztetni a vizet az égtől, mert az ég is oly sötét volt, mint a tenger, tele sűrű, fe-

lete felhőkkel, melyekből időnkint vakító villámok cikáztak. De maga a tenger tükre sima volt, csaknem mint az olaj; semmiféle szellő nem bodrozta a hullámokat, melyek a meggyült légtörő villamosságtól erősen foszforeszkáltak.

A teljes szélesendben egy nagy sajka himbálózott a lomha vizeken; föl húzott vitorlája petyhüdtlen lógott le, s tompa neszszel csapódott jobbra-balra, követve a sajka ingadozásait; hátuljában két férfi beszélgetett halk hangon.

Az egyik, a ki a kormányt tartotta, negyven év körüli tengerész volt; tagbaszakadt, vihartól edzett, nagy erejű férfi, a kit sem a fáradság, sem a nélkülözés, sem a kétségbeesés meg nem tört soha.

Nemzetiségére angol, rangjára vitorla-mester volt és John Blocknak hívták. Társa már jóval fiatalabb volt, úgy 18 éves lehetett, s meglátszott rajta, hogy nem tengerész.

A sajka fenekén több emberi alak hevert; kimerülve az egész napi fárasztó evezésben, szinte eszméletlenül feküdtek ott. Volt köztük egy öt éves kis fiú is, a ki időnkint föl-föl sirt, s csak anyja vigasztalására, csókjaira esillapult le ismét.

Az árboc előtt, a hajó orrában két mozdulatlan alak

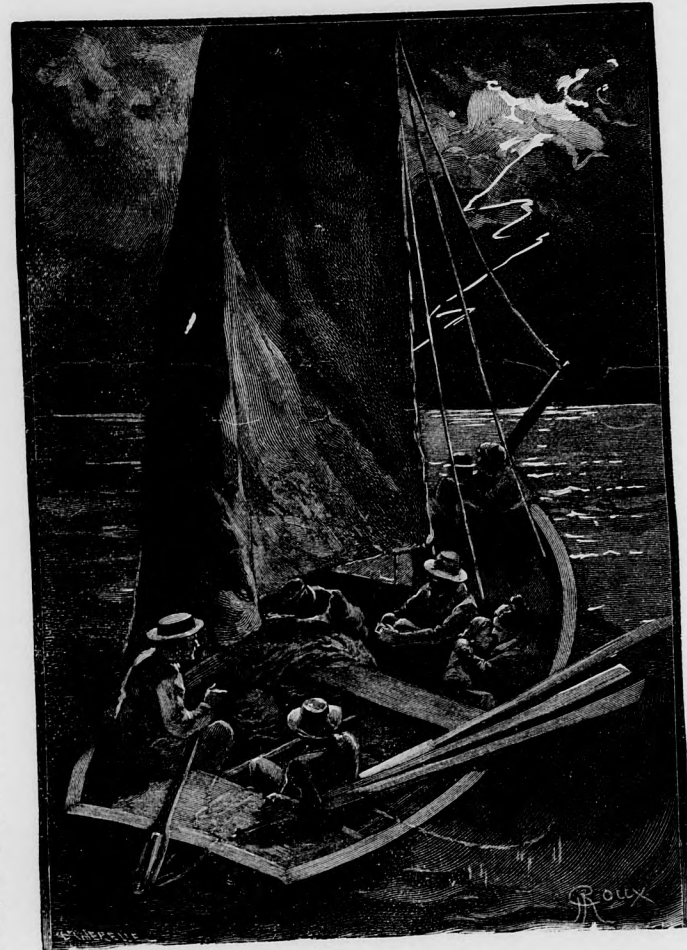
állott némán, egymás kezét fogva, s elmerült szomorú, sötét gondolataiban.

Ugyanekkor a vitorla-mester ezt mondta a mellette fekvő fiatal embernek:

— Nem . . . nem . . . napnyugtakor jól szemügyre vettem a szemhatárt . . . Sehol semmi nyoma a földnek . . . sehol egyetlen egy vitorla sem volt . . . De lehet, hogy a mi elmaradt ma este, holnap reggelre föltűnik a szemhatáron.

— De ha negyvennyolcz óra alatt nem jön segítség, — felelt a fiatal ember — mindnyájan elpusztulunk.

(Folyt. köv.)

A SAJKA HÁTULJÁBAN KÉT FÉRFI BESZÉLGETETT.

SÁRFFY ALADÁR DR.

(1858–1901.)

Múlt számunkban csak röviden emlékeztünk meg arról, hogy a «Tanulók Lapja»-nak egyik legelkeszebb barátja, Sárffy Aladár dr., a balassagyarmati gimnázium igazgatója meghalt.

Férfikora legszebb évében, derék munkássága teljében ragadta el a halál, midőn a magyar közoktatási kormány bizalma egy újonnan felállított középiskolának a szervezésével tüntette ki őt. Fájó szívvel gondolunk reá, mert a magyar tanügy fáradhatatlan munkást, az ifjúság szerető atyát, mi pedig őszinte jó barátunkat veszítettük el benne.

Kevés embert ismertünk, a ki oly rajongó lelkesedéssel teljesítette volna tanári és nevelői hivatását, mint Sárffy Aladár. A mindennapi küzdelem sokszor kiábrándító, még gyakrabban elkésztető levegőjében meg tudta őrizni lelke nemesebb eszményeit. Templom volt neki az iskola, gyermekei voltak tanítványai. Mindeért buzgott, a mi a magyar ifjúság szellemi haladását elősegítette, s első volt a munkások között. Nem hiú feltűnési vágy, hanem a szent ügy sarkalta.

Mint tanár ott működött az ország északi határán, előbb Podolinban, majd Lőcsén. Dolga volt olyan tanítványokkal, a kikkel előbb meg kellett a mi drága nyelvünket ismertetni, aztán meg kellett szeretetni. A tudás nem elég az ilyen munkához, páratlan ügyszeretet, magyar szív és magyar lélek, igazságos ítélet és nagy türelem kell az ilyen munkához. Igazi tanárnak és emberbarátnak kell annak lennie, a ki hasonló feladatra mer vállalkozni.

Sárffy Aladár becsülettel megfelelt hivatásának. A tanítás és nevelés mellett érdemes irodalmi munkásságot is fejtett ki. Az iskola, tanítás és nevelés köréből való kisebb dolgozatainak mintegy 200-ra rúg fel a száma. Önálló munkáival is sikert aratott. Így számot tesznek a következők: *A tulajdonról* (1884), *A classicusok rhetorikája* (1890), *Kalauz a magyar irodalom tanulásához* (1891), *Lélektan és Logika* című tankönyve általában kedvelt iskolakönyv.

Arról a párját ritkító jóindulatról, melylyel lapunk iránt viseltetett, külön is meg kell emlékeznünk. A «Tanulók Lapja»-t nemcsak szerette, hanem becses dolgozataival állandóan támogatta is. Buzgóan fáradozott, hogy lapunk az összes középiskolák hivatalos közlönyévé legyen. Övé az

1898-ban rendezett Arany-ünnep kezdeményezésének a dícsősége is. Még az ősz folyamán hozzánk írt levelében is biztosított további támogatásáról, s lelkesedve beszélt az új intézetről, melynek megteremtése minden idejét annyira igénybe veszi.

Most már pihen a munkás férfiú. A halál megakasztotta szíve verését, melyben annyi szeretet fért meg; agyában pihennek a gondolatok.

Az ifjúság, mely őt személyesen vagy műveiből ismerte, adózzék kegyelettel és hálás tisztelettel az ő áldott emlékének!

«AZ OBSITOS».

Illés Antal festménye.

«Hárman valának együtt, a potrohos bíró,
Egy obsitos vitéz és a furfangos író.

Az obsitosnak párját nem látta hat falu,
A szem, a száj elállott merész beszédein,
Ország-világ csodálta vitéz tettein».

Garay költeményének e néhány sorát örökölte meg Illés Antal festőművész egy ügyes genreképben. A jelenetet Illés ép úgy, mint Garay, koresmába helyezi, hol az obsitos ismét «kalandos életéből regét regére kezd».

Illés művészi képzelete nem elégedett meg a költő három alakjával és egész helyesen festi képére az asztal végén együgyű alhítattal hallgatózó parasztleányeket, kiket az obsitos nagyzó és kérkedő beszéde esalt oda.

Az alakokat festőjük jól ismeri, nemesak kívülről, hanem belülről is: hangulatukkal is tisztában van. Teljesen megértette a költőt és ennek alakjait és ezzel jól megoldotta művészi feladatát. A mikor színpoltjait vásznára elhelyezte, akkor semmi más gondja nem volt, csak az, hogy teljes talentumát, összes megfigyeléseit, melyek lelkén átszűrődtek, híven visszaadja képén. A szabatos rajzot és a színtónusok kiváló kezelését a koncepczió mellett első helyen kell megemlítenünk. E kép festője eltér attól az új iránytól, melynél a rajz és a megrajzolt alakba színeit csak mint olyan mellékéseket helyezi el. (Ez a szecsesszió kiinduló pontja.) Ezen irány képviselőinél a szemlélő *egy rajzolt és egy festett* képpel találja magát szemben; ezt a valóságban nem látjuk! Illésnél a rajz és a festett kép egészszé olvad össze.

Az asztalra hajolva adja elő Hári uram történeteit; a furfangos írónak balról, a potrohos

1.

2.

5.

3.

4.

6.

7.

8.

MAGYAR VISELET MÁTYÁS KIRÁLY KORÁBAN.

1–4. Férfi- és női alakok a vajdahunyadi falfestmények után. 5. Mátyás király 1486-ban készített szobra Bautzenben. 6. Mátyás király térdelő alakja, a bécsi jezsuita rendház egyik miscskönyvének miniatureje után. 7. Beatrix királynő térdelő alakja. (A brüsszeli Corvin-codex Attavanti által készített miniatureje után.) 8. Mátyás király. Turóczy Krónikájának 1488-ki augsburgi kiadásából.

biró meg jobb oldalt foglal helyet. A «prüsszentő» diák mögött húzódik meg két fiatal parasztleány: ezek kiváló érdeklődéssel hallgatják a katonai élet viszontagságait. Talán néhány hónap múlva már ők is katonáskodnak, hogy hazatérve, övéiknek ők is mesélhessenek újabb «Háryadokat».

Az alakokat Illés a szolnoki népelethez vette s képének millieje is igen találó. «Obsitos»-a, valamint az ideai téli tárlat számos képe bizonyos megnyugvással tölt el bennünket és ez: a műélvező megnyugvása. *Vértes József.*

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ.

Japán.

Múlt hónap igen kevés újdonságot hozott. Alig van valami, mit felemlíteni érdemes. A mellékelt japáni bélyeget, melynek színe sötét rózsaszín, két japáni írásjeggyel ellátva adták forga-

那支

lomba. E két jegy a bélyeg alján a chrisanthem virággal szemben ül s jelentősége «Khina». Talán a Khinában megszállott japáni területeken használják? *Levélbélyeg:* 3 seu, sötétrózsaszínű bélyeg «Khina» felirással.

Nagy-Britannia.

Itt csak annyiban történt változás, hogy a bélyeg élénk zöld színéhez még a gyöngye rózsaszín is hozzájárult. Eddig e bélyeg zöld volt, fehér papíron, most a közepén levő kép körül rózsaszín rámát látunk. A bélyeg e két színben igen szép. Julius elején adták ki e bélyeget, de csak augusztusban került forgalomba. Kétszínű nyomás, fehér papír, szegélyszám 14, vízjegy: korona *Levélbélyeg:* 1 shilling, rózsaszín és zöld.

Zakariás Sándor.

Íjabb korunkban többnyire a tapasztalás, később az erő hiányzik, hogy valóban nagyot s az emberiségre nézve hasznost vihessünk véghez, s így műlik el életünk, melynek első felében nem tudjuk, mit kezdjünk erőnkkel, a másikkal, mit kezdjünk tapasztalásainkkal. *Eötvös.*

SERPA PINTO.

A jelenkor legjelesebb Afrika-utazóinak egyike hűnyt el a minap Lisszabonban: a portugál *Serpa Pinto*. Kalandokban és szenvedésekben dús utazásait könyvben is megírta, melyet a világ összes nyelveire, így magyarra is lefordítottak.

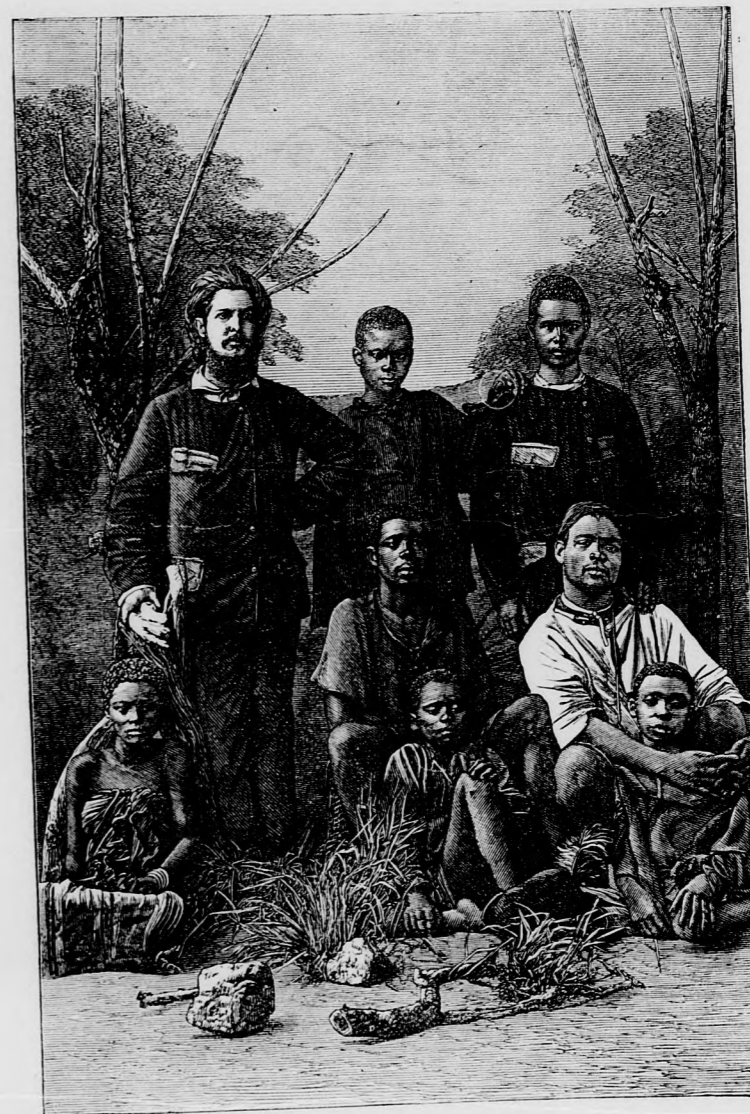
Serpa Pinto őrnagyot 1877-ben, 35 éves korában küldötte ki kormánya, hogy a portugál gyarmatokat tanulmányozza és a Kuango, Kuanza, Kunéne, Kubango meg Zambézi vízrendszerének homályosságát földerítse. A nagy gonddal felszerelt expedíciónak kivüle még Capello kapitány és Ivens hadnagy voltak a tagjai. 1877 november havában indultak meg Benguelából, de Serpa Pinto mindjárt az út kezdetén agyvelőgyulladásba esett, úgy hogy társai elváltak tőle és ő egymagára maradt. Föllábadva, nagy nélkülözések közt, rabló négekkel viaskodva, érkezett Bihébe, Magyar László hajdani országába. Eltökélte, hogy minden áron eljut a Zambéziig: ezt a tervét a tapasztalt kereskedők eszeveszett-ségnek jelentettek ki, de Serpa Pinto nem tántorodott meg és heteken át azzal foglalkozott, hogy 94 használhatatlan puskát jó karba helyezett és 10,000 aczélgolyót meg töltényt készített. Így aztán júniusban bihéi szerecsenekkel megindult az ismeretlen délkeleti vidék felé, a kimbaudák földjére. Folyó után folyón kelt át, tömérdek posvány állotta útját, néha napokig vízben kellett dagasztani, a váltólázás klíma megtizedelte embereit, vadállatok és veszedelmes hangyák háborgatták az expedíciót, ám a portugál utazó rettenthetlen elszántsággal nyomult tovább. Így jutott az ambuellák földjére és a Kubango és Kuango folyók közt az eladdig ismeretlen *mukasszekeró* törzset tanulmányozta. Barna, szinte fehér bőrű, szörnyen rút emberek ezek és a vadaknál is nyomorultabban élnek, mert nincs hajlékuk, az erdőkben születnek és ott is halnak meg.

Ungenge királyságban, a *luinak* földjén borzalmas veszedelmek vártak a merész utazóra. A *luinak* álnok királya elpintén nyájasan fogadta, de aztán tanácsadóitól félrevezetve, üldözöbe vette. Kis híján halálra ítélték, majd orgyilkossági kísérletet követtek el ellene. Serpa Pintonak óriási lelkiereje volt szüksége, hogy megmeneküljön. A *luinak* felgyújtották tanyáját és asszégájok záporát zúdították rá, egész csata támadt, melyben Serpa Pinto több embere elesett, míg nem a támadókat megfutamtították.

Októberben elérte a Zambézi folyamvidékét.

Csolnakra ülve, bebarangolta a Liambai eddig ismeretlen 72 vízesését, sorra került a többi, krokodiloktól hemzsegő mellékfolyó, majd pedig maga a nagy Zambézi és annak óriási vízesése, a Mozi-oa-Tunya, mely 267 lábnyi mélységbe zuhan

jedésű kalabári sivatagon, miközben éhség és szomjúság kínozta az embereket, ökreik pedig rendre elhullottak. A Limpopo folyónál következett az utolsó kaland: éjszaka oroszlanok támadását kellett visszaverniök. Most már a búrok

SERPA PINTO ÉS MEGMARADT HIVEL.

alá. A zuhatag közelében egy hittérítő családra bukkant Serpa Pinto. Ezek a legszívesebben látták, önfeláldozóan ápolták, mikor ismét megbetegedett és élet-halál közt lebegett. Elállt ama szándékától, hogy a matabélék birodalmába hatol, mert híret vette, hogy e szilaj törzs nemrégiben Patterson kapitány angol expedícióját felkoncolta. E helyett keresztülvágott a roppant kiter-

földjén voltak és Serpa Pinto kedvére tanulmányozhatta ezt az érdekes népfajt. Közben megállapította a Limpopo forrását és megmérte a Fontpansberget. 1879 márczius 19-dikén Durbanba ért és szemeibe könyek toltak, midőn meglátta az Indiai oceánt. Büszke önérettel mondhatta el: «Bejártam Afrikát nyugati szélétől keleti partjáig!»

Az utazásnak és vele annyi szenvedésnek, viszontagságnak vége szakadt. Csak egy kis csoport maradt meg Serpa Pinto embereiből, a többit elpusztította a betegség, éhség és a vadak fegyverei. Ő maga fényes példáját adta, mire képes az emberi akarat erő, tudásszomj és kötelességérzet. Serpa Pinto neve ott ragyog Stanley, Livingstone és Cameron nevei mellett.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Vörösmarty-ünnep.

A székesfehérvári állami főreáliskola ünnepély Mozart «Nyitány»-ával vette kezdetét, Balassa L. Kálmánnak, a helybeli zeneakadémia igazgatójának vezetése mellett. Ezt követte Berger Jenő ifj. elnök beszéde. Ezután Schléizinger Mihály VIII. oszt. tan. elénekelt Greizinger Iván kurucznotáit Magyar Pál VIII. o. t. zongorakísérete mellett. Szabó Alajos VIII. és Sehmiedhoffer Gyula VIII. o. tan. előadták Földes Imre «Hazádnak rendületlenül» cz. drámai költeményét, melyet a kör felkérésére ez alkalomra írt. Veisz Hugó VIII. o. tan. Vörösmarty «Csák»-ját szavaltta, mit az intézet volt növendéke zenésített meg. Végül Holló Jenő VIII. oszt. tan. adta elő Antonius beszédét Julius Caesar teteme felett.

A budapesti VII. ker. állami főgimnáziumban dr. Váczy János tanár emlékezett meg a «Szózat» költőjének halhatatlan érdemeiről. Lévay Tibor saját költeményét szavaltta el. Nagyfejeő VIII. o. t. Vörösmarty életéről és költészetéről szólott.

A szegedi állami főgimnáziumban Hangh Béla tanár tartott előadást Vörösmarty emlékezetéről. A szavatok során részleteket mutattak be «Zalán futása»-ból és «Maróth bán»-ból.

A budapesti állami tanítóképzőintézetben felolvasták Rosenberg Samunak «Vörösmarty emlékezete» című szép dolgozatát. A zenekar Lavotta János «Hallgató magyar»-ját játszotta. Lelkes beszédet intézett az ifjúsághoz dr. Balló József igazgató és Verédy Károly tanfelügyelő.

Az iglói főgimnázium ifjúságának szónoka Szőke Sándor volt. Az ünneplő közönség egészen megtöltötte az intézet tágas dísztermét.

A miskolci ev. ref. főgimnáziumban dr. Kovács Gábor igazgató megnyitja után elszavalták Gagyi Jenő VIII. o. tan. lendületes ódáját. Geiger Béla jól kidolgozott emlékbeszédben ismertette Vörösmarty életét és munkásságát.

A székesfehérvári felső kereskedelmi iskolában dr. Faludi Miksa igazgató tartott hatásos emlékbeszédet.

A soproni állami főreáliskolában az ünnepi beszédet dr. Vizota Gyula tanár mondotta. Manning Sándor Vörösmarty működését jellemezte általában. Deutsch Adolf VIII. o. tan. elszavaltta szerkesztőnk ódáját.

A rózsahegyi kath. főgimnáziumban Makoviczky Imre VIII. oszt. tan. élénk tetszés közben szavaltta el Gaal Mózes költeményét. Grosz Arthur és Károsi Sándor értekezéseiket olvasták föl, az utóbbi «A Szózat, mint nemzeti ima» címen. Geiger Rezső sikerülten hegedült magyar népdalokat.

A késmárki felső kereskedelmi iskolában Véghe Károly tanár lelkes beszédet intézett az ifjúsághoz. Vörösmarty irodalmi méltatását Mandula Jenő adta

elő, végül Fuchs József a «Szózat»-ot ismertette széptanilag.

A debreczeni ev. ref. főgimnáziumban dr. Gulyás István tanár tartott magvas szónoklatot. Elszavalták Madai Gyula VII. oszt. növendéknek lelkesítő alkalmi költeményét, Nagy Sándor VIII. o. tan. pedig emlékbeszédet mondott. Ez alkalommal lépett fel először nyilvánosan a főgimnáziumi zenekar, kellemes meglepetést szerezvén a főiskola nagy dísztermét színültig megtöltő közönségnek.

A fiumei felső kereskedelmi iskolában Treusch R. tartott alkalmi beszédet. Asperger Károly olasz nyelven beszélt el Vörösmarty életét, Lasinio G. pedig «A merengőhöz» (Alla pensosa) és «A szegény aszszony könyve» (Il libro della povera donna) című költemények olasz műfordításait olvasta föl. Idegenajkú fiúk hirdették itt szívvel-lélekkel Vörösmarty dicsőségét: áldja meg őket a magyarok Istene!

A jászberényi főgimnáziumban Tarnay Tibor megnyitja után Gergely Imre Vörösmarty költészetéről számolt be, míg Halász Jenő a költő nőalakjairól értekezett.

A nyitrai kath. főgimnázium egyszerre hódolt Vörösmarty és Czuczor emlékének. Kotlár Antal VIII. o. t. emlékbeszédet tartott, majd felolvasták a nyertes pályaműveket. Novoszád Lajos Czuczor «Szondi»-ját fejtegette, Kotlár A. és Abelesz L. Vörösmarty hazafias líráját méltatták. A zeneszámok közül kivált a «Karácsony éjjelén» cz. zeneképnek és kurucz daloknak tárogatón való előadása.

A székelyudvarhelyi ev. ref. kollégiumban elnöki megnyitót mondott Fejes Aron tanár. Azután Rowasz Árpád tanárnak «A száz éves Vörösmarty» cz. költeményét szavaltta Jodál Gábor VIII. oszt. tan. Apáthy Árpád Vörösmartyról beszélt. A szavatok sorából említést érdemel a «Csongor és Tünde» V. felvonásának előadása, a zeneszámok közül a «Honvág» orgonajáték.

A nagyvárad felső kereskedelmi iskola ünnepélye a kereskedelmi csarnok dísztermében folyt le. Dr. Kovács S. János igazgató nagyhatású emlékbeszédet tartott. Báthory Ferencz tanár Vörösmarty líráját méltatta. Az ifjúsági zenekar egyveleget játszott Vörösmarty dalaiból. Megemlítjük az ünnepély meghívójának szép, középkori stílusú rajzát.

A soproni ág. ev. főgimnázium «Magyar Társaság»-a Vörösmarty emlékét december 15-dikén ünnepelte. Emlékbeszédet Szalay Mihály VIII. o. t. főjegyző mondott; Rátz Aladár VIII. o. t. a főjegyzőnek ez alkalomra írt költeményét szavaltta; Obál Béla VIII. o. t. Vörösmarty epikájáról olvasott fel.

A budapesti I. ker. gimnázium ünnepélyéről szóló tudósításunkba hiába csúszott be. Itt ugyanis Himpfner Béla igazgató mondott beszédet. Volt azonkívül három sikerült szaválás.

Czuczor Gergely emlékének rendkívül tartalmas ünnepélyt szentelt a kassai főgimnázium önképzőköre. Pollák Gyula ifj. elnök megnyitja után Kovács J. Czuczor Gergely ifjúságát, Rendek S. a költő férfikorát mondotta el. Lukács J. Czuczor költészetét jellemezte, Sztankó A. tudományos működését fejtegette. Az ünnepély többi pontjait a költő műveiből való szavatok és zenei előadások töltötték ki. — Czuczor Gergely emlékének az ungvári kir. kath. főgimnázium ifjúsága is áldozott. A december 19-ikén tartott ünnepélyt Mazuch Ede tanár nyitotta meg lelkes szavakkal, ezután Schönwald M. mondott beszédet, majd Popovits J. Czuczor költészetéről értekezett.

Örömmel ült a nagyszombati érseki főgimnázium

ium december 9-dikén a kereszténység kilencszázéves fennállásának emlékére. Az ünnepély az intézet színházában folyt le, az igazgató és Tillmann Béla tanár beszéltek, az ifjak szavaltak és vallásos énekeket adtak elő. Közreműködött Vavrincez Mór is, a budapesti Mátyás-templom karnagya, a kitűnő zeneszerző, ki a gimnázium részére misét is írt: «Missa gymnasii Tyrnaviensis».

Az ifjúsági színelőadások javában folynak a kassai Nemzeti Színházban. Kéthetenként adnak egyet az ifjúság nagy gyönyörűségére. Az előadások sorrendjét így állapították meg december 15-dikétől fogva: Szentivánéji álom, Tisztújítás, Falu rossza, Liliomfi, Iskarióth, Pártütők és Képzelt beteg. A sorozatot április 27-dikén operai előadás fogja be-

sótt föl. Csenz Béla «Az iskolai év elején» cz. elmélkedéséért dicséretes fokozatot kapott, míg Schick Edének «Ragyog a nap» című költeményét érdemkönyvbe írták. — Nagykanizsai felső kereskedelmi iskola, december 6. Elfogadták Dukász Miksának a «Bánk bán»-t tárgyaló tanulmányát. Kövesdi Iván, «Az első találkozás» cz. elbeszélést bírálta meg. — A szegedi főgimnáziumban december 5-dikén dicsérettel fogadták Grogloth Jánosnak «A tragikum Goethe Werther-jében» cz. tanulmányát és Korek Ivánnak. «A halál képe egyes népek tudatában» cz. ismertetését. Issekutz Gergely Byronról szóló értekezésének a harmadik részét olvasta föl. Venetianer Frigyes Tompa hazafias allegóriáit ismertette, végül Bálint Géza jellemezte Pázmányt, mint szónokot. Lám, a

ILLÉS ANTAL: Az obsitos.

rekeszteni, mikor is színrekerül a «Varázshagedű» és a «Parasztbecsület».

Gyorsírókört alakítottak a nyitrai kir. kath. főgimnázium növendékei e hó 6-dikén. A kör elnöke Cserhelyi Sándor tanár.

Ifjúsági színelőadás. December 15-dikén volt a harmadik ifjúsági előadás Győrött, mikor is Vörösmarty Mihálynak «Áldozat» című szomorújátéka került színre. Előzetesen Groó Valéria elszavalt Szávay Gyulának «Vörösmarty» című ódáját és ezenkívül igen szép Vörösmarty-apotheosist mutatott be a társulat.

Önképzőkori krónika. Temesvári kegyesrendi főgimnázium, november 25. Kornis G. VII. o. tanuló érdekes felolvasást tartott Zrinyi Ilonáról és Tököli Imréről. — A halasi «Szász Károly-önképzőkör» tevékenyen működik. Schweiger Adolf VIII. o. tan. Magyarország süllyedéséről az oligarchia alatt olva-

szegedi fiúk alaposan dolgoznak! — Veszprémi főgimnázium, december 9. A kör ezen gyűlését is Vörösmarty emlékének szentelte. Nagy szorgalomra vallott Bezerédj A. felolvasása Vörösmarty «Csongor és Tünde»-jéről és Várady J. értekezése Vörösmarty epikájáról. A kör ezeket a pályatételeket tűzte ki: Vörösmarty-óda (modern formában). Kisfaludy S. hatása korára. Az Árpádok és Anjouk uralkodásának hatása összehasonlítól. Hangadás az állatok országában. A légkör tüneményei és az észlelésükre használt eszközök. A Séd-völgy és kialakulása (földrajzilag). Heine «Kewlári búcsúja»-nak és Horatius «Ad Tarquatium» ódájának műfordítása.

A pozsonyi főreáliskolában a legutóbbi gyűléseken Holló G. VIII. o. t. szabad előadást tartott a léghajózásról. A felolvasások közül Blau a Zrinyiást méltatta, Schapinger Ibsenről, mint tragikus költőről. Dérer pedig a francia forradalomról értekezett. —

A budapesti kegyesrendi főgimnáziumban január 6-dikán bírálata alá került Schlick F.-nek «Az utolsó Dornyó» című elbeszélése. Nemeshegyi Oszkár Balassa Bálint életéről és műveiről tartott felolvasást. Kollerich Pál Heriodos didaktikus költszetéről értekezett. — Nagyváradai főgimnázium «Eötvös-kör»-e, január 5. A bírálók első fokon fogadták el Beczkay Jenő «A szem»-ről szóló humoreszkjét. Frankó J. «A bánások története»-ről tartott felolvasást. Végül Bodó L. «Utazásom Erdélyben egy nyári szünidő alatt» című szabad előadásának első részét adta elő. — A székesfehérvári főreáliskolában jan. 6-dikán érdekes vitaülés volt e kérdésről: Művészet-e a színészet? Kadelburger Andor előadó az ellenkezőt vitatta, míg a hozzászólók többsége és velük Exner Győző vezető-tanár a pro álláspontot foglalta el. — Az ungvári főgimnázium Dajka-körében december 16-ikán kihirdették a «Vörösmarty Mihály hatása nemzeti irodalmunkban» és Vörösmarty «Zalán futásának széptani méltatása» című pályatételekre beérkezett dolgozatokra vonatkozó eredményt. Az előbbinél a díjat (3 aranyat) Klein L. VIII. oszt. tan. dolgozata nyerte el, míg Lévai Gy. és Sechter Zs. dolgozatai díjeséretben részesültek, az utóbbinál Semtei Róbert dolgozatát méltatták a díjra (Vörösmarty műveinek díszkiadás) érdemesnek. — Soproni állami főreáliskola «Berzsenyi-köre» január 5-én Kemenes Géza VII. o. t. előadást tartott a magyar lyra fejlődéséről a XVI. századig bezárólag. — Techet Károly VIII. o. t. felolvasást tartott párisi tanulmányutjáról. — Az eperjesi ág. ev. kollégium «Magyar Társaság»-nak január havi programja: Vörösmarty M. munkásságának beható méltatása. 13-án Kaufmann J. Vörösmarty hazafias költszetével foglalkozik, Lichtig Arthur a «Magyar Társaság»-hoz való viszonyát tárja elő. 16-án Pollacsek R. epikai költszetét, Bulissa K. pedig szerelmi lyráját tárgyalja. 20-dikán Landsmann Náthán a drámáiról tart felolvasást, Mikola J. «A két szomszédvár» esztétikai fejtegetését adja. 23-ikán Lichtig A. Vörösmarty nyelvének plasticitásáról értekezik, Kellő G. «A vén cigány»-t elemezi. Végül a 27-ki ülésen Hartmann J., «Csongor és Tündé»-t méltatja, miglen Madarasi J. erről a témáról olvas föl: A vallásos elem Vörösmarty költszetében.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelenő, Pecz Vilmos által szerkesztett Ókori Lexikon-nak megjelent a 7-dik füzet, mely a munka I. kötetének 25—28. íveit foglalja magában. A Castulótól Comitiáig terjedő cikkek közül kiemeljük a Catullus, Censor, Centaurio, Cimon, Civitas, Claudii, Cleomenes, Cleon, Cleopatra, Cohors, Comitia című, nagyobb kiterjedésűeket, továbbá a Cedonia, Certia, Cetiuss mons, Cibale, Cirpi, Classis pannonica, Claudius mons, Colapis című hungaricumokat. A füzetet 36 ábra díszíti, melyek közül három magyarországi emléket ábrázol. A füzet ára egy korona, a folytatolagos füzetek, július—szeptember kivételével, a hó 15-ike táján jelennek meg.

A katakombák Rómának és a kereszténységnek legszebb emlékei. Mikor Krisztus vallását üldözték a császárok és mélyokba rejtgették a nemes szívek, akkor épültek a katakombák. A föld sötét öleiben terjedt a hit világa. Mikor az ó-kori Róma elvesztette uralmát a földön, akkor a föld alatt kialakult az új Róma. Mikor Róma eltemette az erkölcsi nagyságot,

a föld alatt kisarjadt magva újra. A jámbor keresztények mérföldekre terjedő folyosókat ástak a földben, az agyagban, az omladozó márgában; a folyosó föld-falába temették halottaikat, szélesebb csarnokokba a szent hitvallókat, vértanúkat; koporsójuk volt oltárjuk, temetkező fülkékük templomuk, szívük lángja áldozatuk, sóhajtasuk a himnuszok. A katakombák életéről szól szövege, beszél képe a Nagy Képes Világtörténet 82. füzetének, mely most jelent meg. A munka 12 kötetben teljes. 1—1 félbörkötésű kötet ára 16 korona, kapható 3 koronás havi részletekre is. Egy füzet ára 60 fillér.

Hős fiúk. Az ifjúság számára írta Rákosi Viktor. Nagy alakú, díszes munka, melyben a szerző a szabadságharcz idejéből mond el történeteket a gyermekeknek. Ára díszkötésben 6 korona.

Többsincs királyfi. Irta Benedek Elek. Magyar népmese 3 felvonásban. Benedeknek ez a gyönyörű munkája, a mely nemrég nagy sikerrel vonult be a magyar színpadra, megjelent nyomtatásban is. Ez a megkapó költői mű a mese országából veszi tárgyát és alakjait, s a gyermekek képzeletének birodalmát hódítja meg az igazi költszet számára. Díszes kötésben, több szép színes képpel. Ára 3 korona.

Kis könyvtár. Szerkeszti Benedek Elek. Ennek a vállalatnak most egyszerre nyolcz száma jelent meg. A 24. számtól a 31. számig terjedő sorozat a következő: 24. *Roboz Andor*: Történetek az iskolából. 25. *Gaal Mózes*: Vig elbeszélések. 26. *Versényi*: Apróbb elbeszélések. 27. *Csulak Lajos*: Székelyföldön. 28—29. *Gyulai-Baksay Julia*: Tündérmesék. 30. *Gaal Mózesné*: Két ifjúsági színmű. 31. *Benedek*: Két történet. Egy-egy szám ára köve 50 fillér. A kettős számok ára 1 korona. Kiadja Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) es. és kir. udv. könyvkereskedése.

Ifjúsági könyvek című vállalat indult meg Singer-Wolfner kiadásában. A serdültebb ifjúság számára való olvasmányok gyűjteménye. Eddig négy kötet jelent meg. 1. *Tutsek Anna* «Szelvész kisasszony». 2. *Gauss Viktor* «A búrok földjén». 3. *Gaal Mózes* «A szeretet». 4. *Tábori Róbert* «Déliabók». Az egyes kötetek tartalmáról és értékéről a szerzők neve tanúskodik, a kik mind számottevő munkái az ifjúsági irodalomnak. Mindenikben van érdekes mese és erkölcsi tanulság. Egyik a gyermeki szeretetet, másik az élettel való nemes küzdelmet dícsőíti; a harmadik földrajzi ismereteket népszerűsít, a negyedik tarka kalandok köntösében példáz életigazságokat. A kötetek csinosak s olcsók. Egy-egy kötet ára 2 korona 50 fillér.

Viharzúgás—Pacsirtadal. Ez a szokatlan címze van Farkas Antal első költeménykötetének, mely az elmúlt évben Mezőtúron látott napvilágot. 471 lap a kötet, s benne elbeszélő, hazafias, szerelmi költemények vannak vegyesen, a mint ez már szokásos a verses kötetekben. Farkas Antal tanító, nem is forgott eddig neve az irodalomban, pedig megérdemli, hogy szóvá tegyünk. Lapunk olvasói két költeményét olvashatták már. Egyik hazafias volt, a másik családi érzést zengő. Mindakettőben tagadhatatlan lév, költői melegség és közvetlenség nyilatkozott meg. Egyszerű és keresetlen hangja teszi bájjossá családi költeményeit, hazafias költszete még nem forrott ki. Van benne elég tartalmatlan szövirág, de van erő is, mely azonban nem minden ódjában nyilatkozik. Hangulat és érzés dolgában sem szegény, de kiművelt ízlésre van szüksége. Szeret az alkalmyszerűsége kapni, s a napi politika vezérembereit meg-megver-

selgeti saját kedvteléséből, de tagadhatatlan, hogy magyar szív dobog a kebelében. Bordalai erősen éreztetik Petőfi hatását, valamint egész költszetén a nagy költő inspiráló szelleme lebeg. Csak hogy Petőfi bordalain nem látszik a józan mámor köde meg, tűz és lángolás van bennük, holott a Farkas Antal bordalai néha erőltetett felkurjantások.

Megható csak ott tud lenni, a hol a költői hangulat a tárgyól és a saját szívéből fakad. Igen kedves az «Ott hagytam a falut» című verse:

Kezembem volt a bot, göresös vándorbotom,
Elöttem a nagy út,
Minden búcsú nélkül, hogy zokon ne essék,
Ott hagytam a falut.
Elöntötte szemem valami nedvesség,
Mikor visszánéztem
Arra a kis házra ott a faluvégen . . .
Ott hagytam a falut.

Ez igazi hangulat, természetes, egyszerű és a szívnek jól eső. A kötet ára 2 korona 50 fillér.

VEGYES.

Ázsia sivatagjaiból.* A népvándorlás történetét — mint ismeretes — a khinaiak annaleséből tudjuk. Ezek az évkönyvek már oly rabló csapatokról is szólnak, melyek Kr. e. 2207 évvel Khinába akartak betörni, a mongolok és a mandzsuk hazáján át. Ezek ellen épült a nagy khinai fal. Életmódjukat a khinai krónikások ép úgy írják le, mint a napkeleti történetírók. Ezek a rossz szomszédok, kiket a khinaiak Hienyun vagy Hioung-nounak neveztek, Sven Hedin szerint igen hasonlítanak a húnokhoz; nevüket illetőleg mindenestre igazza van.

Fejedelmök alatt e nép ellenállhatatlanná lett és Taujon idejében, a harmadik században mindenfelé előzöltek, úgy hogy rokonaik kénytelenek voltak a néparadat elől menekülni, vagy nyugatnak, vagy vissza a hegyek közé. E harcok legjobban a Yuetchiket sújtották. Egy ideig győztes és legyőzött egy országban laktak mindaddig, míg U-suennek, a hegy-ségek közé kitért fiában, kit egy oroszán nevelt föl, megmentője nem akadt. A Kr. e. 135-ik évben a Yuetchik áradata Turkesztánt borította el. Körülbelül ötven évig laktak itt öt nagy törzsre oszolva, míg törzsfőjük ki nem vezette őket a földről India fele.

Útjukat, valamint műveltségüket az akkori pénzek sejtetik. Nevezetes történetükben áttérésük a buddha vallásra; ez eseményről az indiai legendák is mint nagyjelentőségű lépésről emlékeznek meg. Míg az indo-scythiai birodalom virágzott, addig egykorú társaik, a Hioung-nouk országa, a sülvedés lejtőjére jutott: ők maguk sem éltek már nyugodt életet, megkezdődött évszázadokra terjedő vándorlásuk. (Kr. u. 93—745-ig.)

545-ben — a khinai annalesek szerint — egy új török nép nyomult előre a Baikal-tó környékéről. Ezek is magukkal hozták a kitért és oroszán által felnevelt királyfi mondáját; ez a király szerzett az ő nevüknek fényt és dicsőséget. 745-ig, küzdelmes harcok közepett, sikerült nekik a Korea és Turkesztán között elterülő vidéket megtartaniok; őket követték a Hoie-kek, majd ezeket a kirgizek. Különös, hogy mind e népek fővárosukul Kara-korumot választották

* Sven Hedin Ázsia sivatagjain át» című most megjelent kötetéből. (Lipsee, Brockhaus F. A.)

ki, melynek azonban a legújabb időig sincs semmi nyoma.

Egy balgassuni írás valami új vallásról beszél. melyet állítólag egyik törzsfő négy khinai missionárius által terjeszteni kezdett a 762-ik évben. Ime a kutatásnak egy új rejtvénye! A hatodik és hetedik században tényleg kezdett három vallás hódítani Közép-Ázsiában: a buddhizmus, a nestorianizmus és az izlám. De actio parat reactionem! E vallások ellen-cseperedésekor nyugatról megindult a nagy ellenáramlat, mely porba akarta dönteni az új kulturelemeket. De hiába! Elterjedtek ezek a sivatagok hazájában és uralkodóvá lett a buddha.

Ázsia népeinek vallásáról vannak megbízhatóbb adataink. De e népek története még számos kutatásra szorul. A khinai krónikások írásait nem vehetjük mindig megbízhatóknak és minden adatot csak nagy óvatossággal kell elfogadnunk. A világrészszel foglalkozni érdekes és nem lehetetlen, hogy a kutatások fényt derítsenek az emberiség legrégibb történetére. Talán kiderül az is, hogy a holt tundra egykoron az emberiség bölcsője — az éden volt.

A világ körül 33 nap alatt. Az orosz közlekedésügyi miniszter számítása szerint a nagy szibériai vasút teljes kiépítése után a világot 33 nap alatt körül lehet utazni. Kiindulási pontul Brémát vette. Brémától Szentpétervárig vasuton 1 $\frac{1}{2}$ nap. Szentpétervárról Vladivostokba vasuton, óránként 48 km. gyorsaságot számítva, 10 nap; Vladivostokból a Csendes-Oceánon át San-Franciscoba 10 nap; San-Francisco-Newyork 4 $\frac{1}{2}$ nap, Newyork-Bréma 7 nap, összesen 33 nap. Eddig a legrövidebb út ez volt: Newyork-Southampton 6 nap; Southamptonból Párison át Brindisibe 3 $\frac{1}{2}$ nap; Brindisiből a Suez-csatornán át Jokohamába 42 nap; Jokohama—San-Francisco 10 nap; San-Francisco—Newyork 4 $\frac{1}{2}$ nap. Összesen 66 nap, tehát éppen a kétszerese.

Új csatorna. A hatalmas szibériai vasút megépítése után az orosz kormány egy arányában az előbbit megütő nagy vállalkozásba kap. Össze akarja ugyanis kötni a Balti-tengert a Fekete-tengerrel. A terv szerint — mely rövidesen szentesítést nyer — a csatorna Rigánál indulva ki a Balti-tengerből, azután Dunaburg felé a Dwina folyón át, annak északkeleti hajlásáig haladva eléri Poloszk és Vitebszk városokat. Itt kezdődne a tulajdonképeni ázott csatorna, mely egész a Berezinaig húzódná. A Berezina a Dnyeperbe ömlik, mely amúgy is természetes vízi útát képez egészen a Fekete-tengerbe való ömléseig. A szerencsés földrajzi fekvés felhasználásával az 1000 kilométer hosszú vízi útból csak 200 kilométer lesz a tulajdonképeni mesterséges csatorna. Remélik, hogy a költség nem lesz nagyobb az előirányzott kétszáz millió rubelnél és hogy a munkálatok öt év alatt, tehát 1904-re befejezhetőek lesznek.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számrejtvény.

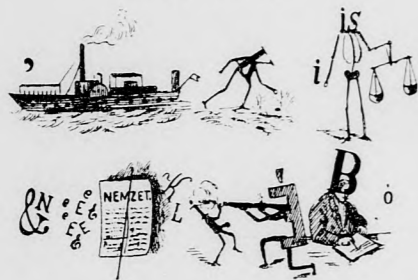
3. 8. 28. 29. 20. 1. Nemzet.
23. 2. 26. Legtöbb várunk ilyen.
10. 6. 15. 22. 7. Tőle várunk mindent.
27. 31. 17. 19. Magyar város.
18. 13. 16. Házi állat.
30. 4. 5. 11. Nemzet a magyarok vándorlása korából.

22. 1. 12. 24. 25. Ilyen a felföldünk.
9. 17. 21. 5. 14. Évőszköz.
1—31. Berzsenyi egyik ódájának egy sora.

Földrajzi kérdés:

Hogyan nevezik azt a folyót, a mely a Bihar-hegységben a deritei és riskai hegyek közötti hegysorban ered?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. január 20.

A 14. számban közölt fejtető kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Jakub khán. Természettudományi kérdés: Paka (Coelogenys paca). Képrejtvény: Hargnag megnáncs vége.

Helyesen fejtették meg: Nagy Péter, Simonyi Kálmán, Ronchetti József, Vértes Gusztáv, Przybilla Jenő, Papp Szász Tamás, Káhl Miklós, L. Gyárfás Elemér, Inselt Lajos, Komlós György, Cseke Vince, Donáth Géza, Kutlik Félix, Jankovics Ferenc, Beczkay Jenő, Kubner György, Horvát Andor, Emmerling László, Géczy Géza, Borosnyay Oszkár, Cservenka Sándor, Putnoky Imre, Nagymáté Gyula, Jámbor Zoltán és László, Prágyik Flóris, Szauer József, Zsurányi Gusztáv, Fodor Jenő, Neoschil Antal és Sándor, Kiszely Géza, Erdős Fülöp, ifj. Egyed István.

A jutalmul kitűzött könyvet (Vértesi Arnold: «A felkelő nap országa») Beczkay Jenő nagyváradi gimn. tanuló előfizetőnk nyerte meg.

A Vörösmarty-szobor javára «Vörösmarty-szám»-unk fejében folytatólagosan a következők tanintézetektől kaptunk adományokat:

Múlt heti kimutatásunk	619	kor.	04	fill.
Hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimn.	17	»	80	»
A budapesti VI. ker. állami főgimn. tanulói önkényes adakozása	13	»	80	»
Hozzájárultak: Abafy Gyula, Goldfinger István, Ujházy Lajos 2 kor., Fröhlich Rikárd, Gattmann György, Neumann Ervin 1 kor., Lendvay Pál 60 f., Apfel Emil, Garbaisz Géza, Schlesinger László 40 f., Fischl Alfréd, Fuchs Nándor 30 f., Deutsch Frigyes, Grosz Lajos, Weinberger Ottó, Nagy József, Freund Gyula, Reisz Ernő, Grünwald Árpád, Schlesinger Gyula, Leikauf Aladár, Heller István, Csillag Pál 20 f., Samech Endre, Toth Vilmos 10 f.				
Budapesti VI. ker. állami főgimnázium	13	»	—	»
Székesfehérvári ciszt. r. főgimn.	10	»	—	»
Szegedi kegyesr. főgimnázium	9	»	74	»
Aradi állami főreáliskola	9	»	70	»
	693	kor.	08	fill.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Lapunk múlt számának egyes példányaihoz tévedésből nem mellékelte a kiadóhivatal gyűjtőlevelet. Mai számunkban az illetők megkapják. Kérjük olvasóinkat, hogy a «Tanulók Lapja»-t ismerősek között terjesszék, s a mi lelkiismeretes buzgólkodásunkat illetően módon hathatósan támogassák.

Új előfizetőink az e heti számmal megkapják a két regénynek előbbi folytatásait is, melyeknek elkészítése eddig technikai akadályok miatt késelt.

Komlós György. Kapható. Ára 1 korona 80 fillér. Az összeg előleges beküldése után a kiadóhivataltól megkapja. — **I. J. H. J.** Ahhoz a laphoz a Franklin-Társulatnak nincsen semmi köze. — **Donáth Géza.** (Érséknyvár.) Csak azokat lehet úrlezállítással kapni, a melyek ebből a célból benne vannak az árjegyzékben. A többinek a rendes bolti árát kell fizetni. — **Bonus discipulus.** Rejtvényei kisebb lapba valók. Mindenik nagyon könnyű, a megfejtők épen nem törnék rajtuk a fejöket. Gyűjtőívet fog kapni. — **G. L. M. S.** Hogy hány világesoda van — kérdezi ön: nos hát mindennap egygyel több — vagy ha jobban tetszik: a huszadik században már nincsenek is esodák. Mióta az emberi szellem igába fogta a villámosságot, jóformán semmi sem lehetetlen. — **B. F.** (Új-Szent-Anna.) Effajta színművek megjelentek Stampfel Károly pozsonyi kiadónál, továbbá Singer és Wolfner budapesti kiadónál. Rendeljenek meg onnan, s válaszzák azt, a melyik céljuknak leginkább megfelel. — **M. Gy.** (Debreczen.) Csikkét átdolgozva közöljük. Az így fontos, a támogatást feltételül megérdemli. Mindakét versében nyilatkozik tehetség. Kissé még zavaros a költői eszmevilág, a melyben mozog, köd borong fölötte, de idővel meg fog tisztulni. Mindenesetre figyelemmel kísérjük további munkálkodását. — **S. Ö.** (Az árva folhása. Feltépett seb.) Szomorú dolgok ezek barátom. Olyan hang esendül meg bennök, a mely az ön korához még sehogyan sem illik. Sok bennök a mesterkéltég, mert csupa elhízott s nem átértett érzelmek nyilatkoznak meg. A magyar hang-súlyos vers ítemei ellen is vét. Szóval még korai hajtások. — **Gyenes Ervin.** (Eger.) Teljes példányunk már mind elfogyott, mert október óta oly tömegesen jöttek az új előfizetők, hogy még a félreletti példányokat is kénytelenek voltunk elküldeni. A januártól előfizetőknek 60 fillérért megküldi a kiadóhivatal a két regény folytatását könyvalakban szedve. Így aztán az ön kívánságának is elég lesz téve. Nagyon örvendünk, hogy lapunk, melyet igazi nagy szeretettel szerkesztünk, oly nagyon megtetszett. Ezentúl is szép, változatos és tanulságos lesz. — **T. H.** (Homonna.) A kereskedelmi iskolában érettségit tett ifjúnak folyamodnia kell a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz összevont (V—VIII.) osztálybeli vizsgálat letehetéseért, ennek az alapján érettségire jelentkezhet. — **H. Zs.** (Nagy-Enyed.) A regényfolytatások könyvalakban fognak megjelenni. Üdvözljük önt előfizetőink sorában. Lapunk női olvasóinak a száma örvendetesen szaporodik. — **B. G.** A verstermelés szaporodását megszüntetni azt hiszem önmek nem fog sikerülni. Az ajánlott orvosság nem válik be.

AJANDEKUL

Kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek.

Laterna magikák, Sciopticonok,
mivel szórakoztató és tanulságos idő-
töltést nyújtanak. Bő választékban lap-
tatók. 8965

Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképezőeszköz szaküzletében,
Budapestben, IV., Károly-utca 1.
Január hó 1-től fogva, IV., Város-
ház-utca 1. szám, Standard-palota,
Kossuth Lajos-utca sarok.
Arjegyzzek kívánatra ingyen.

Kodakok, albumok, kartonok.

Objektívek, kamarak.
Fényképezőeszközök, vegyszerek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre — 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre — 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre — 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

Az osztálytársak filléréi.

Pogány idő van. Sok a szegény ember és sok a nyomorúság — e télen még több van, mint eddig volt. A fővárosban ingyenkenyeret osztanak ki naponta ezer meg ezer éhező között, s bizonyára vannak olyan szegények is, a kik félrehúzódnak, a világ szeme nem látja őket és fájó, keserves könyeket hullatva napról-napra meg-megújuló reménységgel várják a holnaptól azt, a mit a ma nem adott meg.

Az iskola kis köztársaságában is vannak szegények. Avatag ruha, rongyos cipő, beesett, sovány arc, bátortalanság és szomorúság az ismertető jegyek.

A kinek szíve van, az meglátja, a kinek a szíve azonban részvétre és szeretetre nincsen berendezve, az nem látja meg.

Ismertem és ismerek diákok, a ki néhány krajczárját, hazulról hozott zsemlejét megosztja a szomszédjával; a ki vasárnaponként elhívja uzsonnára azt a szegény társát, a ki hideg szobában, a sötét szoba ablakfájához támaszkodva tanulja a leckéjét, s álmodozik a gyermeki szív és lélek merész fantáziájával meleg szobáról és meleg ruháról.

Mindezt miért írom le tulajdonképen? Vajjon régi gyermekemlékeim leptek meg esupán, mikor én is álmodoztam a gyermeki lélek és szív merész fantáziájával meleg szobáról és meleg ruháról? ... Nem. Más alkalom adódott reá.

A minap egyik tanítványom sírva járult hozzám. Elmondotta, hogy ő többé nem járhat iskolába, mert apja hosszú ideig kórházban feküdt, állását elvesztette, s most kenyér után kell néznie; hogy anyja is munkába jár, kis testvére pedig egyedül nem maradhat otthon. És eljött hozzám, hogy

a segítő-egyesülettől kölcsönkapott könyveket visszaadja. És a míg ezeket mondá, úgy hullott a két szeméből a könny. És a köny, ha becsületes, jó fiú szemében csillan meg: nagyon fáj az embernek.

Az nap délelőtt deputáció járt nálam. A szegény fiú tanulótársai voltak. Kérték, hogy engedjem meg: had gyűjtsenek elhagyatott társuk felsegítésére.

Igen, fiaim, igen, csak gyűjtsetek. Én ezért titeket még csak meg sem dicsérlek, mert a világon a legtermészetesebb dolognak tartom. Ámde valamit szeretnék nektek mondani. Elmondom itt, hogy az egész ország ifjúsága, minden magyar diák hallja meg a szavamot. A pénz jó és szükséges dolog, megvéd ideig-óraig az éhség és fagy ellen, de van egy másik jótétemény, mely a szívet melegíti, s az egész életre kiható: érzessétek társatokkal azt, hogy szeretitek. Menjétek el hozzá, vigasztaljátok meg őt az ő szomorúságában, bátorítsátok őt lelkének csüggettségében. Ma menjen el az egyik, holnap a másik; vigyen mindenki magával bőséges szeretetet, vigyen vidám arcot és jó szót.

Ez lesz a legnagyobb jótétemény.

És eljöhét majd az idő, mikor a helyzet megváltozik. A most szomorkodóknak lelke vidám és reménnyel teljes lesz; a gyermeki szív és lélek merész fantáziájának álma megvalósul — s akkor az a szív még mindig meleg lesz a szeretettől, s az a nemes mag, melyet elhittettetek ti, édes fiam, megtermi a gyümölcseit: esetleg nektek, esetleg másnak.

Igy érzem, így mondom el nektek, s nekem úgy rémlik, mintha . . . mintha tapasztalatból beszélnék.

Gaal Mózes.